

ШТА ДА СЕ РАДИ: У ЧЕМУ НАМ МОЖЕ ПОМОЋИ ПОПИС

Број исељених у пописима потцењен

Владимир Гречић*

У пописима 1971, 1981. и 1991. године, поред становништва у земљи, у стално становништво убрајани су и „југословенски грађани који су били на привременом раду у иностранству, као и чланови породице који су с њима боравили у иностранству”. У попису 2002, у складу с међународним препорукама, осим становништва у земљи, у састав сталног становништва улазе „југословенски грађани чији је рад, односно боравак у иностранству” краћи од годину дана, као и страни држављани који у нашој земљи раде или бораве у својству чланова породице дуже од годину дана. Међутим, овогодишњи попис, опет у складу са међународним препорукама (члан два закона) обухвата: (1) држављане Републике Србије, стране држављане и лица без држављанства који имају пребивалиште у Републици Србији, без обзира на то да ли се у моменту пописа налазе у Републици Србији или у иностранству... Истина, у члану четири закона који прецизира које ће све податке пописивачи унети у упитник за лица наведена у члану два, пише следеће: „... о лицима која раде у иностранству код страног послодавца или самостално, као и о члановима њихових домаћинстава који с њима бораве у иностранству прикупљају се подаци о називу државе и дужини боравка”.

Овај став потврђује да ће предстојећи попис прикупити мање информација од оних које је донео попис из 2002. Тај претходни попис, иако није обухватио све наше држављане који раде и живе у иностранству јер за неке грађане, који су отишли у међупописном периоду у иностранство као комплетне породице, није имао ко да пружи податке о њима, обухватио је број грађана који су отишли, по годинама, до њиховој образовној структури, земљи у које су отишли итд. Разуме се, ти подаци су се разликовали од имиграционих статистика земаља одређишта емиграната. Попис становништва из 2002. показао је да је, према подацима које је дала родбина, од 1991. до 2002. Србију напустило око 214.000 особа. Оно што је посебно важно јесте чињеница да се међу пописом регистрованих емиграната налазило 18.769 лица са универзитетском дипломом, што у односу на приказани број представља 8,8 одсто. Ако се њима додају и они са завршеним вишим школама онда је проценат са вишим и високим образовањем 11,6 одсто. Оно што заслужује да буде подвучено јесте чињени-

ца да је обухват пописаних далеко испод реалног стања.

Као доказ да је број исељених у попису потцењен могу послужити и следећи подаци. Наиме, према нашем попису, у САД се, од 1991. до 2002. године иселило 10.993 лица. Међутим, текућа имиграциона статистика САД је забележила да је у том истом периоду, ова земља издала грађанима Србије и Црне Горе 41.728 усељеничких виза, што је готово четири пута више. Попис такође показује да је од европских земаља Немачка апсорбовала највећи број људи из Србије. Дакле, према статистикама имиграционих земаља број наших људи који су се доселили у те земље, у међупописном периоду, 1991–2002. године, био је већи.

То, без сумње, сугерише закључак да је немогуће да наши пописивачи прикупе прецизне податке о броју наших грађана који раде и живе у иностранству, нити о броју припадника нашег народа који живе у дијаспори. Илузије о евентуалном попису наших у дијаспори су апсолутно нереалне. Тешко је пописати становништво у Србији, а камоли у више од сто земаља у којима Срби живе. За такве активности не постоје ни материјални нити било који други услови.

Оно што се може јесте сарадња Републичког завода за статистику Србије са статистичким институцијама бар најрелевантнијих земаља које су одређиште емиграната наше земље. Зашто? Зато што свака иоле озбиљна држава води статистику о страним држављанима, као и о становницима који су рођени у иностранству. Редовна размена информација о овим двома категоријама становништва између нашег Завода за статистику и статистичких институција главних земаља одређишта емиграната из Србије могла би да попуни празнину статистичке евиденције о нашим грађанима који раде и живе у иностранству. Још боље је ако наши надлежни органи постигну споразум са главним имиграционим земаљама да се у упитницима о попису становништва Срби исказују посебно, особито у земаљама у којима су бројна групација, као што је случај с Аустријом, Немачком, Шведском, Швајцарском и другим. Основа за такву сарадњу статистичких служби морали би да буду споразуми о научној, просветној, културној и техничкој сарадњи са релевантним земаљама. Таквих примера у свету има много и то не би био никакав преседан.

*Професор Универзитета у Београду

Према нашем попису, у САД се, од 1991. до 2002. године иселило 10.993, а подаци из САД говоре о 41.728 исељеничких виза